

Appendiks

Efter at deltagerne havde diskuteret forskellige dimensioner af den foregående fremstilling, førte workshopen til en identifikation af en række konsekvenser og udfordringer inden for den internationale institutionsudvikling med henblik på politikker for det robuste og sikre samfund. Hertil blev der i mindre omfang diskuteret og foreslået muligheder udledt af de identificerede konsekvenser og udfordringer. Som led i workshopen blev der ydermere udarbejdet en række tematiserende overskrifter, som blev knyttet til de identificerede konsekvenser, udfordringer og muligheder. Disse overskrifter med tilhørende konsekvenser og udfordringer samt muligheder er anført nedenfor.³⁶ Overskrifterne har samtidig udgjort grundlaget for fremstilling og sammenfatning ovenfor.

Overskrift	Konsekvenser og udfordringer	Muligheder
Planlægning	Koordinerings- og styringsudfordring. Institutionel udfordring. Konceptuel udfordring.	
	Behov for central koordinering af krav	Hvem oplever behov? Hvordan formuleres behov?
	Komplekse metoder (risikoanalyse osv.) Skift i anvendelse fra lave til høje niveauer.	Viden om effektbegrænsninger, muligheder ved disse.
	God planlægning i NATO/EU? Hvem koordinerer 'god planlægning' i NATO/EU, når man sidder på nationalt niveau?	Bekymring for, at overnationalt niveau bestemmer for meget, versus effektivitet, burden sharing, adgang til ressourcer, cross- border etc.
	Planlægning: risk assessment, scenarier Forebyggelse – CI, operative kapaciteter, øvelser og uddannelse, evaluering, contingency planning – HNS	
	Mere fokus på CI – fysisk planlægning.	
	Etablering af sikkerhedsledelsessystemer.	Formel proces
	Øget fokus på cybertrusler	DK vs. EU/NATO: løsning? Stat vs. privat sektor

"Cyberhjemmeværn": metafor for udvikling af beredskabsmodeller	Påvirke den internationale dagsorden: Hvilke emner drøftes, og hvordan drøftes de? Ressourcespørgsmål. Netværksspørgsmål	
	Befolkningen som first responder – en trend. Ny struktur for brandvæsnet – rekruttering/økonomi.	
	Borgerinddragelse i IKT-beskyttelse (måden, IKT anvendes på)	Distribuerer IKT-robusthed
	Beskyttelse af kritisk infrastruktur (tværsektorielle behov).	Styrke robustheden i anvendelse af IKT-produkter
	Marked for sikkerhed i IKT-produkter.	Ekstra parameter ved indkøb (crashtest for biler)
	Konventionel terrortrussel aftagende?	
Internationalisering og globalisering	International institutionel dagsordenssætning. Udfordring for velfærdsstat: viden, påvirkning, relevans, suverænitet? (Manglende merværdi)	Uformelt diplomati
	Behov for konsistens mellem EU og NATO	
	God planlægning i NATO/EU? Hvem koordinerer "god planlægning" i NATO/EU, når man sidder på nationalt niveau?	Bekymring for, at overnationalt niveau bestemmer for meget, versus effektivitet, burden sharing og adgang til ressourcer, cross-border osv.
	Koordinerings - og styringsudfordring. Institutionel udfordring. Konceptuel udfordring.	
	EU-/NATO-samarbejde: deconfliction, sharing into, coordination, concertion, overlapping/shared efforts.	
	EU-level "fælles" capabilities (response), brandfly, større/mere?	
	Privatisering/internationalisering af markeder	
	Behov for tværnational koordinatión på lavere niveau end EU	Inspiration fra nordisk elsektor? Identificér mellemniveau pr. sektor. Fordele ved styrket regionalt/bilateralt samarbejde (it-/tele-paralleller).

	Øget fokus på cybertrusler	DK vs. EU/NATO: løsning? Stat vs. privat sektor
	Tyngde: Arktis (DNK) kontra manglende ressourcer. SAR, miljø, energi, terror.	
	Temaer: energy security (NATO), cyber security (NATO, EU), intern sikkerhedsstrategi (EU), penge?	
	Globalt samarbejde på IKT-området. Samarbejde inden for beredskabsplanlægning, krisesikring mv.	Kontakt til andre internationale organisationer end EU og NATO. Styrkelse af robustheden i de komplekse IKT-MET
	Elsektor: Smart grids bryder med sektoransvar	
	HNS. Større operativt samarbejde i EU.	
Tværasektorialitet: udfordring af sektorprincippet	Beskyttelse af kritisk infrastruktur (tværasektorielle behov).	Styrke robustheden i anvendelse af IKT-produkter
	Befolkningsrobusthed: Færre har en relevant uddannelse i forbindelse med katastrofer.	
	Elsektor: Smart grids bryder med sektoransvar	
	Tyngde: Arktis (DNK) kontra manglende ressourcer. SAR, miljø, energi, terror.	
	Risikokommunikation: Hvem? Hvordan? Hvilke konsekvenser – dårlige/gode? Risikokultur: foranderligt – farligt.	
Forholdet mellem borgerne og staten (myndigheder)	Borgerinddragelse i IKT-beskyttelse (måden, IKT anvendes på)	distribueret IKT-robusthed
	Påvirke den internationale dagsorden: Hvilke emner drøftes, og hvordan drøftes de? Ressourcespørgsmål. Netværksspørgsmål	
	Krisestyring: roller og ansvar, koordination, krisekommunikation – borgerinddragelse, transport	
	Øget fokus på cybertrusler	DK vs. EU/NATO: løsning? Stat vs. privat sektor?
	Marked for sikkerhed i IKT-produkter.	Ekstra parameter ved

		indkøb (model som for bilcrashtest)
	Finansielle omkostninger ved "resilience". Hvad koster resilience? Er der typer af resilience, der koster mere/mindre end andre?	
	Fokus på at gøre mere! Kan der gøres mindre/prioriteres? Kan tingene gøres anderledes?	
Pris, økonomi og omkostninger	Behov for øget fokus på klimatilpasning	
	Behov for meningsfuld EPCIP	
	EU-level "fælles" kapaciteter (respons), brandfly, større/mere?	Er der stordriftsfordele? IKT: juridisk udfordring
	Energiforsyningsikkerhed (NATO), cybersikkerhed (NATO, EU), integreret sikkerhedsstrategi (EU), penge?	
	Elsektor: Smart grids bryder med sektoransvar	
	Konventionel terrortrussel aftagende?	
Hvad er kritisk infrastruktur – hvem definerer det?	Mere fokus på CI – fysisk planlægning.	
	Etablering af sikkerhedsledelsessystemer.	Formel proces
	Krisestyring: roller og ansvar, koordination, krisekommunikation – borgerinddragelse, transport	
	Behov for meningsfuld EPCIP	
	Planlægning: risk assessment, scenarier Forebyggelse – CI, operative kapaciteter, øvelser og uddannelse, evaluering, contingency planning – HNS	
Nedskæring, effektivisering, gøre anderledes, mindre	Temaer: energy security (NATO), cyber security (NATO, EU), integreret sikkerhedsstrategi (EU), penge?	
	Fokus på at gøre mere! Kan der gøres mindre/prioriteres? Kan tingene gøres anderledes?	
	Konventionel terrortrussel aftagende?	
	Internationalt udbud og efterspørgsel:	Mere viden

	omkostninger? (Vs. vækst). At det måles, kan man stole på tal?	
	EU-visibilitet som tema/i vejen for opgaveløsning – skaber mere udbud og måske efterspørgsel	Skabt forpligtelse til udrykning, tvungne tilmeldinger
Nordisk kontra EU/NATO	(Nationale) juridiske forhindringer for mere samarbejde	
	Tyngde: Arktis (DNK) kontra manglende ressourcer. SAR, miljø, energi, terror.	
	Politisk at tackle, at befolkningen ikke påvirkes af en risikotænkning. Generelt f.eks. politisk retorik, der udspringer af risikotænkning	Reformulering af "krisepolitik" og udenrigs- og sikkerhedspolitik
	Behov for tværnational koordination på lavere niveau end EU	Inspiration fra nordisk el-sektor? Identificér mellemniveau pr. sektor. Fordele ved styrket regionalt/bilateralt samarbejde (it-/tele-paralleller).
Krisestyring	Finansielle omkostninger ved "resilience". Hvad koster resilience? Er der typer af resilience, der koster mere/mindre end andre?	
	Krisestyring: roller og ansvar, koordination, krisekommunikation – borgerinddragelse, transport	